

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Stev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 11. maja 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 53

Davčna oblastva in vpogledi v poslovne knjige.

Davčna uprava je že v predvojni dobi stremela za tem, da dobi za odmero davkov pravico vpogleda v poslovne knjige. Njenim stremljenjem so se upirali poslanci, ki so se pač dobro zavedali težkega bremena, katerega bi s priznanjem vpogleda v poslovne knjige naložili davkoplačevalcem. Šele v vojni dobi, ko parlament ni zbroval, je vlada med drugimi poostrejenimi osebnih davkov uveljavila tudi pravo davčnih oblastev za vpogled v poslovne knjige. Vendar pa je celo takrat hotela preprečiti vsako pretiravanje in je z izvršilnim predpisom to pravico omejila. Izrecno je odredila, da se sme vpogled v poslovne knjige zahtevati samo, ako obstoje utemeljeni pomisleki proti pravilnosti strankinih navedb in drugi dokazilni pripomočki za ugotovitev resnice niso na razpolago.

Prva leta po uveljavljenju so davčna oblastva brez izjeme res ekonomično uporabljala to pravico. Dogajali so se le redki slučajji, da je davčno oblastvo zahtevalo vpogled v poslovne knjige. Šlo je praviloma za primere, v katerih ne bi mogel nihče oporekati, da niso dani za uradno odredeni vpogled potrebni predpogoji.

Kaker marsikaj drugega v davčnem oziru, se je tudi ta pravica v povojni dobi začela očividno zlorabljati. Pretiravanja, katera je bivša avstrijska finančna uprava preprečevala, so na dnevnem redu. Posamezna davčna oblastva, njim na čelu davčna administracija, odredjajo vpogled v poslovne knjige tudi v takih primerih, v katerih bi se tej pravici brez škode za interese fiskusa mogle brezpogojno odpovedati.

Ne obračamo se proti pretiravanju te pravice iz sebičnih namenov, da bi pripomogli, odnosno olajšali prikrievanje dohodkov, ampak edino in izključno iz javnih interesov. Javni interes ne obstoji v tem, da so davčna plačila čim izdatnejša. Pretirani fiskalizem veliko škoduje, mogoče še več, nego koristi dncos pretiranih davkov, ker izpodkopuje zaupanje do oblastev in njenih organov. Davčna oblastva imajo skrbeti edino za to, da uveljavijo pravico države do davkov v pravični izmeri, nič manj, pa tudi nič več. Davčno oblastvo ni sodišče, ampak pretežno in v prvi vrsti stranka, ki je soudeležena na sporu, o katerem vsaj v pripravljalnem štadiju tudi samo odloča. Biti bi moralo tem bolj oprezno pri uporabi dovoljenih sredstev za ugotovitev dejanskega položaja. Dohodnino odmerja komisija, kateri davčno oblastvo samo zbira podatke, potrebne za oceno dejanskih dohodkov. Kljub pravici, katero mu daje zakon, bi moralo davčno oblastvo vestno presoditi položaj, predno se odloči, da zahteva vpogled v poslovne knjige. Dati bi moralo v prvi vrsti davkoplačevalcu priliko, da razjasni svoje individualne razmere, zaslišati bi moralo v vsakem specialnem slučaju izvedence in posvjetilnike o pravilnosti napovedi, odgovorov na pomisleke in o drugih okoliščinah, ki vplivajo na višino ocene. Vprašati bi moralo kot izvedence tudi člane komisije, vsaj nekatere, ali jim daje že zbrani material zadostno oporo za oceno. Šele ako ostanejo vsa ta sredstva brezuspešna, bi smelo davčno oblastvo poseči po zadnjem sredstvu, po vpogledu v poslovne knjige. Taka je bila intencija zakonodajal-

ca, katera se je prva leta tudi dejansko respektirala. Pretiravanja datirajo iz zadnjih let. Svoj višek so dosegla v sedanjem času, ko stoji na čelu ljubljanske davčne oblasti mož, ki ne pozna ljubljanskih razmer niti iz lastnega opazovanja, niti se ne da poučiti o njih po izvedencih, kljub temu pa ravna tako, kakor da vidi vsakemu Ljubljančanu v žep. Že s svojega prejšnjega službenega mesta v mariborski oblasti ni prinesel v Ljubljano najboljših priporočil. V Ljubljani do zadnjega časa ni imel prilike, da pokaže svojo nprav. Odkar je pa prevzel vodstvo oblastva, uveljavlja svoje zmožnosti na načine, ki dajejo vsakemu davkoplačevalcu instinktivno misliti, da mora biti skrajno oprezen za varstvo svojih pravic. Posamezni davkoplačevalci dobivajo po vrsti pozive, da predložijo vpogled svoje poslovne knjige. Med njimi so povečini taki, pri katerih brez dvoma niso dani za vpogled v izvršilnem predpisu določeni pogoji. Tako postopanje podkrepuje domnevo večine ljubljanskega prebivalstva, da davčni administraciji ni toliko na tem, da odmeri pravičen davek, ampak da odmeri tem več davka in tako pripomore do še ugodnejših rezultatov

Ing. M. Šuklje:

Država, občine in stanovanjska beda.

(Konec.)

Novi finančni zakon za leto 1926/1927 vsebuje v členu 180 podaljšanje davčne olajšave za nove hiše v mestni občini beograjski, zamen pa iščemo slične določbe za ostala mesta kraljevine ali podaljšanje roka iz Zakona o stanovanjih od leta 1921. Mar vlada in narodna skupščina ne vesta, da je pomanjkanje stanovanj v Zagrebu, Mariboru in Ljubljani neprimerno občutnejše nego v Beogradu? Ne moremo pa zamolčati očitka našim političnim strankam, ki se tako rade v pogrešenem idealizmu laskajo masi volilcev s socialističnimi gestami, da so povsem pozabile na najvažnejšo in najnujnejšo socialno potrebo in da niso ničesar storile za rešitev stanovanjskega problema. Če se vlada ni sama zavedla primitivnih svojih dolžnosti in je skrbela samo za mesto Beograd, so morali narodni poslanci izposlovati, da se v finančni zakon istočasno vnesejo nujne davčne olajšave za vse prizadete kraje.

Kakor je za pospešitev gradbe novih stanovanjskih hiš v prvi vrsti potrebna davčna proročnost novih stanovanj, tako je prvi pogoj za reguliranje najemnin v starejših hišah, da te najemnine niso obremenjene z visokimi davki in dokladami, ker baš te dajatve tirajo cene stanovanj v izredne višine. Mestne občine nimajo sredstev, da bi same gradile in po nizkih cenah oddajale nova stanovanja. Ker pa imajo one moralno dolžnost skrbeti za nastanitev svojih občanov, se samo vpraša, kako da morejo z danimi sredstvi doseči čimboljši rezultat. Izven dvema je najučinkovitejši prispevek občine v tem, da se odreče dokladam na najemnine. Šele v drugi vrsti pride v poštev dovoljevanje cenovnih stanovanjskih kreditov, ki so daleko uspešnejše sredstvo nego gradbe v lastni režiji občine. Zato je upravičena zahteva, da se naj državni hišnonajemninski davek v vseh krajih, ki trpijo pod pomanjkanjem stanovanj, zniža na minimum in da naj se v teh krajih odpravijo sploh vse občinske in srezke doklade na hišne najemnine. Češkoslovaško ministrstvo za javna dela je pred kratkim objavilo podatke o uspehu zakonov za pospešitev novih zgradb, ki so se uveljavili v letih 1921 do 1925. Glasom teh oficijelnih pe-

datkov so se v času od 1. junija 1921 do 31. januarja 1926 proučili načrti odnosno se je zgradilo 26.097 hiš s 56.145 stanovanji s skupnimi stavbnimi stroški od Kč 4.445.000.000—, ki jih je država subvencionirala z ogromno vsoto 3251 milijonov čeških kron. Državni proračuni Češkoslovaške republike predvidevajo vsako leto visoke postavke za pospešene gradbe novih stanovanjskih poslopij. Posebno akcijo pa je republika podvzela za nastanitev javnih nameštencev. V ta namen je državni proračun za leto 1923 predvidel Kč 150.000.000—, proračuna za leta 1924 in 1925 pa vsakokrat po Kč 600.000.000—. Tako je prijateljska češkoslovaška država dokazala pravilnejše pojmovanje svojih nalog. Objavil sem ta zgled v mnenju, da se moramo učiti od prijateljev, če ne najdemo sami v sebi zdravih idej. Poudarjam, da mora biti fundamentalna zahteva: nove stanovanjske zgradbe naj bodo proste davka in doklad, starejša stanovanja pa naj se čimmanj obremenijo z državnimi davki in avtonomnimi dokladami. Šele potem naj se razmišlja o pospešenju produkcije stanovanj s cenovnimi krediti, ki naj se dovolijo javnim korporacijam in zavodom, pa tudi privatnikom.

Mi vsi, ki imamo zdravo glavo in pošteno srce, zahtevamo od naših državnikov in od političnih strank, da se naj v času umazanih korupcijskih afer in neskončnih političnih intrig in preprirov vendar spomnijo nesrečnih vagonarjev in vseh njih, ki kot izkoriščani podnajemniki tarnajo dolgih osem let. Končno naj se spomnijo tudi hišnih posestnikov, katerim se proti zakonom in ustavi godi grda krivica. Vsa naša javnost mora energično zahtevati, da se brez odlašanja odpravijo nevdružne razmere, ki nas blatijo pred očmi Evrope in v kali zastrupljajo našo mladino.

Ne morem si misliti, da je narodna skupščina namenoma uknila davčne olajšave za nove stanovanjske hiše in nadejati se moramo, da se storjena napaka popravi, če ne preje, pa vsaj v prihodnjem finančnem zakonu. Vsa naša javnost je v tem soglasna, da je davčna proročnost novih stanovanj neobhodno potrebna. Da pa manifestiramo tako solidar-

nost in ji damo stvarnega izraza, bi morale vse občine naših mest, ki občutijo pomanjkanje stanovanj, v lastnem delokrugu storiti sklep, da postopajo glede novih hiš tako, kakor da so davčne olajšave iz zakona o stanovanjih od 1. 1921 v polni veljavi, da se tedaj odrečejo občinskim dokladam na hišnonajemninski davek od teh zgradb. Getovo ne bo težko izposlovati za tak sklep odobrenja gospodov velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti, katerima mora biti rešitev stanovanjskega problema enako na srečo kakor nam vsem.

Načrta novih zakonov o menici in o čeku.

Prof. dr. M. Škerlj.

I.

Uvod.

Menice in čeki krožijo iz enega pravnega področja v drugo; mogoče je, da je temeljna listina napisana v enem pravnem področju, akcept (pri menici) dan v drugem, indosament v tretjem, plača pa naj se listina v četrtem. Ker se sposobnost za menično (čekovno) zavezo presoja po državljanstvu, oblika meničnih (čekovnih) izjav in oblika dejanj menične skrbnosti po pravu kraja, kjer se je izjava dala ali protest napravil, in ravno tako — vobče — pravni učinek meničnih in čekovnih izjav, je lahko mogoče, da treba pri isti menici (čeku) uporabljati različne zakone. Ni treba dokazovati, da je to v prometu neprijetno in da naravnost otežuje promet, še celo, če v isti državi veljajo razni menični in čekovni zakoni. Neobhodno potrebno je torej izenačenje meničnih zakonov v isti državi in jako koristno bi bilo izenačenje meničnih zakonov v raznih državah.

Za izenačenje meničnih zakonov v isti državi nam je najbližji vzgled pri nas veljavni »menični red«, ki je v nekdanjem Nemškem Bundu, kateremu smo z večjim delom bivše Avstrije pripadali tudi mi, izenačil več nego petdeset meničnih zakonov. Za izenačenje meničnih zakonov raznih držav pa se je pojavilo stremljenje že pred okroglo petdesetimi leti. Delo je, zlasti na raznih kongresih, napredovalo le z velikimi presledki, kar je razumljivo, če se upošteva, da v poedinih zakonih niso različni samo podrobni propisi, nego celo sistemi sami. Teh razlikujemo troje: francoski, temelječ na francoskem trgovinskem zakoniku in danes star skoro 120 let, nemški, star tudi že 75 let, in anglosaksonski. Vsi ti sistemi so se uživali v svojih področjih, vsak ima svoje prednosti in svoje, recimo, nenavadne strani, ki se v drugih področjih težko razumejo. V letu 1910 pa se je vendar na meddržavni konferenci v Haagu posrečilo v glavnih potezah zediniti uaziranje francoske in nemške skupine in po nadaljnem proučevanju zlasti podrobnih propisov se je na drugi meddržavni konferenci v Haagu 1. 1912 sklenila konvencija, ki ji je pristopil velik del držav francoske in nemške pravne skupine. Na teh konferencah so bile zastopane kraljevina Srbija, Avstrija in Ogrska. Države, ki so pristopile konvenciji, so se zavezale, da sprejemejo enotni menični zakon kot svoj domači menični zakon in da ga ne izpremeje v drugih točkah nego v onih, kjer konvencija sama dopušča izpremembe in popolitve. Ogrska s Hrvaško je že pred vojno sprejela novi zakon, ki pa do prevrata ni stopil v veljavo, Avstrija je enotni zakon predložila parlamentu, toda do prevrata ni bil sprejet, Srbija je izdelala osnutek novega zakona po prvem haškem načrtu iz l. 1910.

S čekovnim zakonom je nekoliko drugače. Tudi tu se je že davno pojavilo stremljenje za izenačenjem poedinih državnih čekovnih zakonov, toda do kakke konvencije ni prišlo in druga haška konferenca je mogla kot osnova za nadaljno delo postaviti samo resolucije, ki pa v resnici urejajo največji del čekovnega prava.

Svetovna vojna je prekinila vse izenačevanje. Ko se je sklenil mir, se je delo nadaljevalo, toda precej malo je nade, da bi v doglednem času prišlo do enotnih zakonov o menici in čeku vsaj za francosko in nemško pravno skupino; o svetovnih zakonih pa za enkrat sploh ni mogoče govoriti, ker se anglosaksonske države še ne nameravajo pridružiti izenačenju.

V naši kraljevini je dejanski položaj glede meničnih zakonov dokaj neugoden. Formalno velja pri nas pet meničnih zakonov: trgovinska zakonika za Srbijo in Črno goro, posebni menični zakoni za ozemlja, ki so naši kraljevini pripadla od bivše Avstrije in od bivše Hrvaško-Ogrske, in za Bosno s Hercegovino. To pa še ni vse: prva dva zakona pripadata v bistvu francoski skupini, zadnji trije nemški. Ugodno je sicer, da se zakoni ene in druge skupine vsaj med seboj ne razlikujejo bistveno, toda tem večja je razlika med obema skupinama. Naj navedem samo par najvažnejših točk: srbski zakon zahteva za formalno veljavnost menice valutno in ordrsko klavzulo (slično v indosamentu) ne pozna blankoakcepta, ureja vprašanje pokritja, zato pa ne pozna obogatitvene tožbe, pozna menice običajnice, ima povsem drugačne roke za predložitev menice vpoglednic in povpoglednic, drugače urejen protest in notifikacija, povsem drugače urejeno zastaranje itd. Sicer ne v raznih sistemih utemeljene, pa ne manj važne so razlike glede pasivne menične sposobnosti, ki gredo od popolne svobode po hrvaško-ogrskem in skoro popolne po našem zakonu do večjih omejitev po bosenskem in jako velikih omejitev po srbskem zakonu.

Čekovna zakona imamo v naši državi samo dva: v bivših avstrijskih in v bivših hrvaško-ogrskih pokrajinah; med seboj sta si prav podobna. Stanje ni tako zapleteno, kakor pri meničnih zakonih, seveda pa tudi ni zadovoljivo, ker se je čekovni promet razvil tudi v onih delih države, kjer ni čekovnega zakona.

Izenačenje meničnih zakonov je torej pri nas nujna stvar, enotni čekovni zakon pa je potreben zlasti zato, da se uzakoni čekovno pravo v onih oblastih, ki še nimajo čekovnega zakona. Izenačenje teh zakonov tudi ni preveč obsežno delo in ima v primeri z drugimi zakoni, n. pr. o sodnem postopanju, ali s kazenskim zakonom prednost, da provedba novega meničnega in čekovnega zakona državi ne provzroča nikakršnih stroškov. Vzrok, da se ti zakoni še niso izenačili, je mimo drugih ta, da se je po sklepu miru bilo nadejati izenačenja svetovnega meničnega in čekovnega prava. Danes pa je, kakor že rečeno, precej gotovo, da se ta ideal ne bo dal tako brzo doseči in zato se je ministristvo pravde odločilo za izenačenje, ne da bi čakali nadaljnega razvoja in uspeha mednarodnih stremljenj. Obenem je ministristvo odredilo, da naj se za podstavo naših novih domačih zakonov vzamejo dosedanj rezultati mednarodnega izenačevalnega dela. Komisija, ki jo je ministristvo pravde postavilo, da izdela osnutke zakonov o menici in o čeku, ki bi se predložili skupščini, je seveda morala priznati, da je to stališče popolnoma pravilno, kajti haški menični zakon in čekovne resolucije so uspeh dolgoletnega truda velikega števila najbolj priznanih strokovnjakov, teoretikov in praktikov, in dvoma ni, da bodo dosedanj rezultati podstava tudi za nadaljno mednarodno izenačevalno delo. V tem smislu je svoje menično in čekovno pravo l. 1924 kodificirala tudi Poljska. Zlasti je s tem tudi preprečena možnost rivalnosti med dosedanjimi zakoni, obenem pa dosežena glede meničnega zakona nekaka srednja linija med našimi veljajočimi zakoni, kakor je haški menični zakon sam spojil nemški in francoski sistem; seveda treba priznati, da je bil upliv modernejšega nemškega sistema znatno večji, nego upliv francoskega. Napram obeh osnutkom treba zavzeti različno stališče. Naša kraljevina

kot taka sicer ni podpisala haške konvencije o izenačenju meničnega prava in potemtakem pravno ni vezana sprejeti haški enotni menični zakon neizpremenjen, toda vendar se treba ozirati na to, da so države, iz čijih ozemlja je nastala naša kraljevina, bile udeležene na haških konferencah in da so — prid vojno — priznale haški enotni menični zakon. Glede resolucij o čeku teh ozirov ni, saj niso bile niti mišljene kot zakon. Različno pa je moralo biti stališče tudi zaradi materijalne vsebine: haški menični zakon je izdelan kot zaokrožen, popoln zakon, resolucije o čeku so samo načela. Po teh vidikih se osnutek meničnega zakona skoro brez izjeme čim doslovneje drži haškega meničnega zakona, kakor tudi poljski, avstrijski in madjarski zakoni in osnutki. Osnutek čekovnega zakona se resolucij ne drži tako strogo; tudi poljskemu zakonu o čeku se pozna, da se izvirnika ne drži tako točno, kakor istočasni poljski menični zakon.

Oba osnutka sta se morala dopolniti s propisi, ki jih haški menični zakon in haške čekovne resolucije ne vsebujejo: o sposobnosti za menično in čekovno zavezo, o protestu, o neupravičeni obogatitvi, o prekinitvi in obustavitvi zastaranja, o amortizaciji. V načrtu meničnega zakona se je to zgodilo kolikor mogoče v duhu haške konvencije in z uporabo poljskega in madjarskega zakona in avstrijskega osnutka; v načrtu čekovnega zakona so se te materije načelno uredile enako kakor za menico. Slednjic je trebalo v obeh načrtih dati prehodne določbe in povedati, kateri sedanji zakoni in v koliko bi izgubili veljavnost, kadar bi načrta postala zakona.

Nujno potrebno je, da se načrta ne predložita skupščini, preden se ne da prizadetim krogom, torej zlasti trgovskim zbornicam, borzam in raznim pridobitnim organizacijam, pa tudi višjim sodiščem in zastopstvom svobodnih pravniških poklicev prilika, da se o njih izjavijo. Še le na temelju teh mnenj naj bi se izvršila zadnja redakcija predlogov za skupščino. Ni dvoma, da bo ministristvo pravde ustreglo ti želji, toda načrta sta zanimiva tudi za vsakega poedinca, ki ima po svojem gospodarskem položaju ali poklicu posla z menicami in čekom in zato mislim, da ne bo odveč, ako se v širokih potezah tudi širše občinstvo nakratko seznanj z najvažnejšimi razlikami med sedanjim v Sloveniji in Dalmaciji veljavnim meničnim in čekovnim pravom in med pravom, ki se nam obeta.

(Dalje sledi.)

GOSPODARSKE POGODBE Z ITALIJO SE V KRATKEM RATIFICIRAJO?

Po vesteh iz Beograda namerava vlada v kratkem predložiti skupščini v ratifikacijo gospodarske konvencije, ki so bile sklenjene med našo državo in Italijo v Nettumu pri Rimu. Po poročilih iz Rima je postala italijanska vlada nerazpoložena in nezadovoljna, ker te konvencije še niso odobrene od naše strani. Italijanski poslanik v Beogradu general Bodrero je dobil nalog, da stori primerne korake pri naši vladi in da pospeši ratifikacijo teh pogodb, ker se boji, da jih Jugoslavija ne izvede z ozirom na to, ker so določila nekaterih teh pogodb škodljiva za ekspanzijo naše trgovine. Iz Beograda pa so poslali izjavo, da ratifikacija teh konvencij ni še bila izvršena, ker je skupščina preobložena z drugimi posli!

Zabranjena izvoza konj v sovjetsko Rusijo. Iz Beograda sporočajo, da je zabranjen iz naše kraljevine izvoz konj v Rusijo.

V tržaški pokrajini prepovedane čebele. »Osservatore Triestino« je objavil odlok tržaškega prefekta od 26. aprila t. l., s katerim se prepoveduje v tržaški pokrajini uvoz in širjenje vsake druge vrste čebel razen čebele imenovane »apis ligustica«. Prestopki se bodo kaznovali.

Kupujmo in podpirajmo
izvrstno
KOLINSKO CIKORIJO
domači izdelek.

Preobremenitev socialnega zavarovanja z zobnimi dajatvami.

Na plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo dne 23. p. m. je zbornični član g. Jakob Zadravec stavil naslednji predlog:

»Iz računskega zaključka ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev za l. 1925 posnamemo, da je urad v bolniško-zavarovalni panogi zaključil to poslovno leto s primanjkljajem od Din 2,131.629.76. Ta številka je zlasti z ozirom na sedanjo gospodarsko krizo in stalno utrjevanje našega denarja, tako izredno visoka, da mora o njej resno premišljati vsaka gospodarska in delavska organizacija. Kritike tega deficita je pri današnjih prilikah zelo težko, ako ne sploh nemogoče.

Vzrokov za ta primanjkljaj je več. Ti vzroki so deloma skriti v zakonu samem, deloma v izvajanju zakona, zlasti v upravi. Sedanji dvo- ali celotrofirni upravni sistem mora imeti nujno za posledico podražitev uprave. Pomanjkanje vsake avtonomije, najstrožja centralizacija zavarovanja pe-lje dosledno k visokim upravnim stroškom in k upravi, ki izziva kritiko in nezadovoljnost. Temeljita sprememba v celem upravnem sistemu je nujno potrebna. Zakon sam v svojih določilih ni ne socialen in ne gospodarski. Omogoča najrazličnejša izkoriščanja po socialno močnih elementih na škodo pravega poklicnega delavstva. Zakon ne pozna skoraj nikakih klavzul, ki preprečujejo izkoriščanje in izločujejo iz zavarovanja zgolj slaba rizika. Sedanji zakon ni v interesu delavstva, za katero hočemo, da uživa vse dobrote moderne zavarovanja, on je v škodo delavstva, ker finančno stanje urada slabe nemoralni elementi. Novelizacija zakona je nujno potrebna. Povdarjam, da je strah delavstva, da bo novelizacija zakon poslabšala, ne utemeljen, utemeljen more biti samo strah simulantov in drugih izkoriščevalcev. To je pa samo v interesu poklicnega delavstva.

Za naše zavarovanje so usodni izdatki za zobotehnične in zobozdravniške naprave. Priznavam važnost in potrebo zobne nege. Toda bolj važne so resnejše bolezni, za katere mora biti v prvi vrsti preskrbljeno. Zobna nega je po našem zakonu le izredna dajatev, v kolikor kariozno zobovje ne pomeni dejanske bolezni, ki je zvezana z delanezmožnostjo. Kot izredna dajatev bi morala biti regulirana le v polnem in zanesljivem skladu z razpoložljivimi sredstvi. Zgodilo pa se je ravno nasprotno kljub temu, da je naše zavarovanje mlado in brez pravih izkušenj, zlasti v finančnem pogledu. Osrednji urad je uredil zobotehnične in zobozdravniške dajatve na način, kakoršnega ne poznajo stare države, ki imajo zadosti izkušenj in zanesljivo izdelan statistični material.

Liberalnost v tem pogledu je naravnost lahkomišelnost. Ako bi ljubljansko ravnateljstvo okrožnega urada imelo avtonomno možnost to vprašanje urediti po lastnem preudarku, bi take nepreudarne liberalnosti, ki s socialnostjo nima nikake skupnosti, gotovo ne zagrešilo. Trdim, da je centralistična ureditev vprašanja zobnih dajatev povečala primanjkljaj ljubljanskega okrožnega urada za najmanj 1 in pol milijona dinarjev.

Tozadevna naredba ne pozna prav nikakega kvalificiranega članstva ne za člane same, ne za svojece. Zakoni drugih držav n. pr. predpisujejo celo za bolezni za svojece vsaj 4 tedensko karenčno dobo. Član mora biti štiri tedne že zavarovan, predno imajo njegovi svoji pravico do zdravljenja na račun urada. Naša naredba pozna samo 1-letno članstvo za umetno zobovje. Pravico do plomb pa ima tako član kakor njegovi svoji s prvim dnevom vstopa v zavarovanje podvrženo delo. Posledice niso mogle izostati. Vse kar je imelo kariozno zobovje, če treba že 40, 50 let, je dobivalo plombe brezplačno. Večinoma so bile te dobrote deležne služkinje, ki tvorijo nad 40% vseh oseb, ki so uživale zobne dajatve. Da bo stvar jasnejša, ome-

njam, da imajo n. pr. močne in stare bolniške blagajne na Češkem to vprašanje sledeče urejeno:

Člani, ki imajo pravico do brezplačnega zdravljenja (izruvanje itd.) takoj po vstopu, svoji po 4 tednih. Do plomb imajo člani pravico po 6 mesečnem članstvu, svoji po 8 letih članstva; zobne proteze se dovoljujejo po dobi članstva: po 1 letu 4 proteze, po 2 letih 8 itd. Vedno pa je predpogoj, da so bili za dotičnega člana zavarovalni prispevki tudi dejansko vplačani. Tako stroge in ekonomične predpise imajo države, ki nimajo mladega zavarovanja, kakor mi. Naredba, ki pri nas ureja zobne naprave, pa ne pozna skoro nikakih omejitev, razun, ako izvzamemo 1-letno članstvo za zobne proteze. Tako ni čuda, da so ti izdatki dosegli višino nad 2 milijona dinarjev, ravno toliko, kolikor znaša deficit. Pri ekonomični in socialni ureditvi tega vprašanja bi smeli izdatki znašati le 500 do 600.000 dinarjev. Tako pa je bilo 1 in pol milijona dinarjev vrženih proč, več ali manj v kosmetične svrhe. Tako gospodarstvo je neodpušljivo. Čudim se in ne razumem, da kljub večkratnim predstavkam osrednji urad te svoje naredbe ni izpremenil, da bi tako rešil zavarovanje. Radi takih neplodnih izdatkov trpe resni bolniki in zavarovanje ne dosega svojega namena.

Tudi zbornica za trgovino, obrt in industrijo je dolžna, da k temu nesocialnemu in razsipnemu gospodarstvu zavzame svoje energično stališče in zahteva takojšnjo ukinitvev tozadevnih predpisov, ki jih naj nadomesti ekonomičnejša in socialnejša naredba. Ni treba drugega, da ista osvoji principe, ki so jih osvojile prav vse druge države. Naše gospodarske razmere ne pripuščajo razkošnih izjem.

Zato moram predlagati, da zbornica z energično predstavko zahteva, da Osrednji urad naredbo o zobnih dajatvah prilagodi finančnemu stanju našega zavarovanja in prepreči, da bi izdatki za zobovje ogrozili finančno ravnotežje celega zavarovanja.

Zbornica je gornji predlog soglasno sprejela.

CITROEN - AUTOMOBILI

v specialni luksuzni izdelavi, 10/22 HP, 4 do 5 sedežni, jeklena karoserija, porabi 8 l benzina na 100 km. Brezkonkurenčne cene. — Zahtevajte cenik pri zastopstvu

JUGO-AUTO, Ljubljana
Dunajska cesta 36. Telefon 236.

Trgovina.

Nazadovanje Trsta. Padajoči trgovski promet v Trstu je vzbudil že lansko leto veliko vznemirjenje v tržaških trgovskih krogih in to popolnoma upravičeno. Akoravno je tržaška industrija precej razvita in to posebno ladjedelstvo, je glavni predpogoj razviti tržaškega mesta vendarle trgovinski promet. Po premerju je kazalo tržaško mesto do leta 1924 skoro obupno sliko in šele v letu 1924 se je tržaški trgovski promet dvignil v višino, ki je dosegla skoro predvojno dobo. Kako se je razvijal tržaški promet v letu 1925, pojasnjujejo najbolj sledeče številke, ki jih je priobčil pred več tedni Com Albert Moskeni v članku o tržaškem trgovinskem prometu 1925. Skupen promet v letu 1925 je znašal:

	mil. kvintalov	10.000 kvintalov
Januar	4.63	— 644.—
Februar	4.83	— 14.8
Marc	5.15	— 741.—
April	5.395	— 88.—
Maj	4.399	— 1122.—
Junij	4.296	+ 9.55
Julij	4.39	+ 597.57
Avgust	3.90	+ 108.70
September	3.93	+ 228.80
Oktober	4.73	+ 161.—
November	4.16	— 858.—
December	4.85	— 923.—
Skupaj	54.66	— 3754.—

Ogrska zunanja trgovina. Statistični ogrski urad je priobčil uradne podatke o ogrski zunanji trgovini z nasledstvenimi državami. Po tej statistiki je bil eksport v te države in import iz teh držav lani sledeči (v zlatih kronah in milijonih):

Tovarna trikotaže in perila

GASPARI & FANINGER

MARIBOR — Ruška cesta šte. 45.

Priporoča svoje izdelke letnega blaga kakor: Otročje veslarske majice in moške mornarske maje v različnih vrstah in izdelavah, sokolske maje, mrežaste maje, kopalne hlače ter kopalne obleke za moške in ženske in damske reform trikot hlače. — Nadalje obveščamo naše cenj. odjemalce, da izdelujemo že zimsko trikotažo v najboljših vrstah ter sprejmemo lahko naročila za vsako količino in dobavljivo za avgust ali september mesec. — Prodaja se samo trgovcem.

SLOVENIA-TRANSPORT d. z. o. z., Ljubljana, Miklošičeva cesta 36.

Izvršuje vse spedijske posle, reekspedicije, vskladščenje, prevoze, carljenje robe. — Telefon št. 723.

Carinsko posredništvo Just Piščanec, Ljubljana, Miklošičeva cesta 36.

Izvršuje ocarijenje, carinske reklamacije, rekurse in vsa v carinsko stroko spadajoča dela. — Telefon št. 723.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 8. maja 1926. Trg je bil dobro založen, posebno mesa, solate pa tudi sadja in cvetlice je bilo mnogo na trgu, medtem ko je bilo perotnine primeroma malo. Kupčija je bila že zjutraj zelo živahna. Cene so preteklega tedna nekoliko padle. Slaninariji so pripeljali 28 vozov z 78 zaklanimi svinjami na trg in so prodajali meso in slanino na drobno po 10.25 do 22 Din, v celih komadih pa po 15 do 17 Din za 1 kg. Domači mesarji so prodajali kakor pretečni teden. — Perotnina (okoli 150 komadov) piščanci 25 do 50 Din par, kokoši 45 do 75, race, goske in purani 80 do 150 Din za komad. Jagnjeta (4 komadi) 70 do 100 Din komad. Domači zajci 7.50 do 30 Din komad. Kozliči (20 komadov) 70 do 90 Din komad. Kanarčki 75 do 150 Din komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice, sadike. Krompirja in čebule je bilo 18 vozov.

Cene so bile krompirju 5 Din mernik (7½ kg) ali 0.75 do 1 Din kg, čebula 5 Din kg ali 1.50 do 6 Din venec, česen 5 do 10 Din venec, karfiol in ohrovt 10, grah v stročju 10, šparglji 18, kislota zelje 2 do 3, kislota repa 2 Din kg, solata 3 do 10 Din kg oziroma glavna 0.75 do 1.25 Din komad, fižol 1.50 do 2.50 Din liter, mleko 2.50 do 3, smetana 12 do 16, oljčno olje 30 do 40, bučno olje 22 do 26 Din liter, maslo sirovo 40, čajno 50 do 70, kuhano 50 Din kg, jajca 0.75 do 1 Din komad. Med (strd) 22 do 25 Din kg, sadje: jabolka 5 do 10, suhe češnje 10 do 12, češnje 25 Din kg. — Cvetlice 1 do 5, v loncih 15 do 50 Din komad. Sadike 12 do 18 Din komad. — Lončena in lesena roba 1 do 100 Din komad, brezove metle 2.25 do 5 Din komad, grablje 8 do 10, vile za seno 10 do 12 Din komad. —

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 5. maja je bilo 8 vozov sena, 4

vozove člave in 6 vozov slame, v soboto 8. maja pa 6 vozov sena in 4 vozove slame na trgu. Cene so bile senu 70 do 80, člavi 75 do 80, slami 40 do 50 Din za 100 kg. Slama se je tudi prodajala po 2 Din za snop.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. maja t. l. ponudbe za dobavo 10.000 kg portland-cementa; do 26. maja t. l. za dobavo armatur za plinsko razsvetljavo, za dobavo 2500 m³ kisika za aytogensko varjenje, za dobavo 14.000 kg U-železa; do 28. maja t. l. za dobavo 1000 kg-olja; do 1. junija t. l. za dobavo 1000 komadov žaril za Helioforke, za dobavo gorilcev in stenja; do 4. junija t. l. za dobavo steklenega papirja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenu te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 20. maja t. l. ponudbe

za dobavo dveh kadi iz litega železa in enega kloseta, za dobavo opreme za kuhinje; do 22. maja t. l. pa za dobavo 1000 kg mila za pranje. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 25. maja t. l. pri Središnjem uredu za osiguranje radnika v Zagrebu glede oddaje ključavničarskih, soboslikarskih in pleškarskih ter steklarskih del. — Dne 8. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 300 ton portland-cementa; dne 9. junija t. l. glede dobave železnih delov za štedilnike; dne 11. junija t. l. glede dobave 7500 komadov bakerj ter glede dobave 10.000 m² strešne lepenke in 140 komadov dimniških nastavkov. — Dne 12. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 10.000 kg gnetilnega mašilnega materiala.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Naznanilo preselitve.

Stavbna družba d. d.

v Ljubljani, preje Levstikova ul. šte. 19 posluje od 1. maja t. l. v svojih lastnih prostorih

v Ljubljani, Vrtača šte. 5.

Družba prevzema vsa v njeno stroko spadajoča dela, kakor: stavbena, mizararska, tesarska, ključavničarska in kolarska. — Nadalje prodaja razni stavbni material, kakor: zidno in strešno opeko, skrilj, kamen lomljenec, mavec, vsakovrsten stavbni les itd.

Točno in solidno delo pri izredno ugodnih cenah.

KJE SE KUPI?

Le pri tvrdki

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Najbolji šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovna znamenitost Gritzner - Adler - Phonix. Isotom posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pnevmatika. Ponk o vezenju na stroj brezplačno! — Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

prporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Galanterija

ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne, biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože jedilno orodje, škarje itd. vse to se dobi najugodnejše pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko. Na malo.

„SAVA“

obče zavarovalna d. d. V ZAGREBU

Lastni garancijski fond nad Din 30.000.000.—

USTANOVITELJI:

Hrvatska eskomptna banka, Zagreb, Jadransko-Podunavska banka d. d., Beograd, Prva hrvatska štedionica, Zagreb, Srpska banka d. d., Zagreb, Zemaljska banka d. d., Beograd, Zemaljska banka za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo.

GENERALNI ZASTOP ZA SLOVENIJO

V LJUBLJANI

Sv. Petra cesta šte. 2

Posluje v vseh zavarovalnih strokah

Brzjavni naslov: »SIGURSAVA«. Tel. št. 434.

Novi konjski

komati

Imam za prodati 160 popolnoma novih usnjenih komatov za velike tovorne konje. Vpraša se za ceno in morebitne vzorce pri Abdurrahmanaga Hadži Prčić, Tuzla (Bosna).

Občina Šoštanj mesto

bo oddala

gradnjo ene petstanovanjske hiše

proračunjene na 310.000 Din, potom ofertalne licitacije najnižjemu ponudniku. Načrti in plačilni pogoji so na razpolago v občinski pisarni. Pismene ponudbe se sprejemajo do dne 30. maja t. l. do 10. ure dopoldne v občinski pisarni.

ESENCI

za rum, konjak, likerje in žganje

Ekstrakti in arome

za nealkoholne pijače vseh vrst

Koncentrirani sadni eteri

za aromatiziranje kandičev in sladčic

PRAVI MALINOVEC

Sadna marmelada „Nektar“

Sadni grog (Punsch)

-- Limonov sok --

prporoča:

Srečko Potnik in drug

Ljubljana, Metelkova ulica 13

!!! Zahtevajte cenike !!!

MOTOCIKLI Jugo-Auto Ljubljana

B. S. A. — Najbolj sigurni in ekonomični za trgovsko potovanja. Nove znižane cene za 1926. Tel. 236

Javna skladišta

družba z o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta 33

(v nekdanjih prostorih tvrde Balkan)

vskladščuje blago po najugodnejših kondicijah, izvršuje vse spedijske posle (mednarodne transporte, lokalne prevoze, prevoze pohištva), daje tarifne informacije in izvršuje revizijo vozništvov in železniške reklamacije. Cene kulantne.

Brzjavni naslov »Skladišča«.

Telefon šte. 366.

Trgovci, inserirajte v Trgovskem listu!

NAROČAJTE »TRGOVSKI LIST!«